

Po co nam NGOs-y?

Inne | Artykuły / Maria Ochwat, wykładowca WSB

18% Polek i Polaków poświęca swój czas na społeczną pracę w organizacjach pozarządowych. Dlaczego to robią? Jedni mają dużo wolnego czasu i chcą go jakoś efektywnie wykorzystać, inni szukają znajomych, niektórzy chcą w ten sposób zdobyć cenne doświadczenie zawodowe. Najczęściej jednak mówi się o realizacji celów organizacji, dla których została ona utworzona, na przykład wsparciu poszkodowanych przez los, pomocy zwierzętom, ochrony praw człowieka.

TREŚĆ ARTYKUŁU:

18% Polek i Polaków poświęca swój czas na społeczną pracę w organizacjach pozarządowych. Dlaczego to robią? Jedni mają dużo wolnego czasu i chcą go jakoś efektywnie wykorzystać, inni szukają znajomych, niektórzy chcą w ten sposób zdobyć cenne doświadczenie zawodowe. Najczęściej jednak mówi się o realizacji celów organizacji, dla których została ona utworzona, na przykład wsparciu poszkodowanych przez los, pomocy zwierzętom, ochrony praw człowieka.

Według danych fakty.ngo.pl w Polsce istnieje około 120 000 organizacji pozarządowych (zarówno stowarzyszeń, jak i fundacji). Najwięcej z nich zajmuje się sportem, sportem, turystyką, rekreacją i hobby (34%), edukacją i wychowaniem (15%), kulturą i sztuką (13%), usługami socjalnymi i pomocą społeczną (8%), ochroną zdrowia (7%), rozwojem lokalnym (6%). W organizacjach takich działają ludzie, których pośrednio lub bezpośrednio dotyka dany problem, jak na przykład rodzice dzieci chorych na jakąś nieuleczalną chorobę, którzy walczą o lepsze możliwości leczenia. Nie brakuje osób, które po prostu chcą bezinteresownie pomóc innym. Czy warto? Jak najbardziej. Jak mówi stare chińskie przysłowie, „lepiej zapalić świeczkę niż przeklinać ciemność”. Organizacje pozarządowe stanowią niezwykle ważny element demokracji i społeczeństwa obywatelskiego.

Organizacje pozarządowe bywają również nazywane organizacjami pożytku społecznego, organizacjami społecznymi czy wreszcie – tak zwanego trzeciego sektora. Dlaczego trzeci sektor? Pierwszym sektorem jest państwo, które zajmuje się głównie organizowaniem i redystrybucją dóbr, zgodnie z ustalonymi, względnie trwałymi, kolektywnymi kryteriami, a jego działania opierają się na zasadzie egalitaryzmu i bezpieczeństwa. Drugim sektorem jest zaś rynek, na którym poprzez anonimową, nieopartą na głębszych więziach produkcję zaspokajane są przede wszystkim potrzeby materialne, wyrażone w pieniądzu, a

zasadą działania jest tutaj zysk. I wreszcie wspomnianym trzecim sektorem są właśnie organizacje pozarządowe, które kierując się zakorzenionymi w świadomości społecznej zasadami i wartościami, dążą do (samo-) zabezpieczenia ludzi według kryteriów opartych na ich osobistych i rzeczywistych potrzebach. Ich zasadami działania są zatem: dobro wspólne i solidaryzm społeczny.

Za podstawowe cechy organizacji pozarządowej uważa się: wyrazistą i trwałą strukturę organizacyjną, strukturalną niezależność od władz publicznych, charakter non profit, samorządność oraz wolontaryzm. Wartą uwagi jest również definicja polskich badaczy, zawarta w Preambule Karty Zasad Działania Organizacji Pozarządowych w Polsce, zgodnie z którą: „...organizacje pozarządowe to takie, których podstawą działalności jest wolontarystyczne zaangażowanie i zewnętrzne finansowanie (darowizny, subwencje, dotacje). Są to organizacje realizujące pewną misję (to znaczy działają w imię wartości lub społecznie użytecznych celów), a nie dążące do uzyskania zysku czy zdobycia władzy...”.

NGOs pełnią szereg istotnych funkcji:

- **Funkcja normatywna polega na uczestnictwie w wypracowaniu nowych regulacji prawnych.** Organizacje pozarządowe znajdują się z reguły najbliżej konkretnych sytuacji i problemów, stąd też najczęściej najwcześniej wiedzą, jakie nowe regulacje bądź korekty istniejących są niezbędne. Wychodzą od nich inicjatywy, a nawet gotowe projekty, a ich przedstawiciele są aktywni w toku prac nad nowymi instrumentami w organizacjach międzynarodowych. Przykładem tego może być zainicjowanie wielkiej, międzynarodowej kampanii na rzecz zniesienia tortur przez Amnesty International, co stało się bezpośrednią przyczyną uchwalenia w 1984 roku przez Organizację Narodów Zjednoczonych Konwencji o Zakazie Tortur. Organizacje pozarządowe wywierają (oczywiście w sposób pokojowy i demokratyczny) presję na rządy państwa lub państw na przykład w celu uchwalenia przez nich określonych regulacji czy zajęcia stanowiska, są również aktywne we wspieraniu międzyrządowych instytucji lub wręcz stoją za tworzeniem nowych. To właśnie koalicje organizacji przyczyniły się do sukcesu konferencji międzynarodowych, które kolejno ustanowiły zakaz stosowania min przeciwpiechotnych (1997 rok – Nagroda Nobla dla takiej koalicji) oraz Międzynarodowy Trybunał Karny (Rzym, 1998 rok).
- **Drugą funkcją tych organizacji jest funkcja implementacyjna.** W niezliczonych sytuacjach organizacje pozarządowe prowadzą tak zwane wczesne ostrzeżenie i monitoring oraz informują opinię publiczną o problemie czy też zagrożeniu.
- **Kolejna funkcja organizacji pozarządowych związana jest z promocją i edukacją.** Polega ona przede wszystkim na kształtowaniu postaw jednostek, społeczności i władz. W tym celu przeprowadza się różnego rodzaju kursy, seminaria i inne formy kształcenia oraz działalność wydawniczą. Nierzadko przedstawiciele pozarządowych organizacji odgrywają rolę ekspertów w obszarze działalności danej organizacji, między innymi podczas licznych konferencji i spotkań. Warto także wspomnieć o funkcji humanitarnej. Bez tego rodzaju pomocy niesionej przez setki organizacji i wolontariuszy – od Czerwonego Krzyża aż po akcje kościelne – skala nieszczęść i cierpienia byłaby niewyobrażalnie większa.

--

dr Maria Ochwat – politolog i kulturoznawca, wykładowca akademicki, doradca ds. PR, public affairs, komunikacji międzykulturowej, międzynarodowych stosunków politycznych.